Aan

De Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
27 april 2007		ET/IT / 7053420	

Onderwerp

Radio Frequency IDentification (RFID) en privacy

Inleiding

Eerder is uw Kamer over diverse aspecten van Radio Frequency Identification (RFID) geïnformeerd met de notitie 'RFID in Nederland'.[1] Daarbij is aangegeven dat op het gebied van privacyrechtelijke aspecten van RFID-toepassingen specifieke aandacht nodig is en dat College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) terzake een rapport zou uitbrengen. Met deze brief reageer ik op het discussiestuk 'RFID, veelbelovend of onverantwoord?' van het CBP.[2] Tijdens de begrotingsbehandeling 2007 zijn door de heer Slob vragen gesteld aangaande RFID en privacy. Bij beantwoording van deze vragen is aan de Kamer een brief toegezegd met een reactie op de aangekondigde communicatie van de Europese Commissie over RFID.[3] Met de voorliggende brief voldoe ik tevens aan deze toezegging. Beide documenten bevestigen de in de notitie 'RFID in Nederland' neergelegde uitgangspunten.

Ik beschouw RFID als een veelbelovende technologie, die belangrijke innovaties in verschillende marktsectoren en maatschappelijke sectoren kan bewerkstelligen. Zo is onlangs op basis van een drietal pilots in het AMC te Amsterdam in opdracht van het ministerie van VWS een onderzoek verricht naar de bruikbaarheid van RFID in een ziekenhuisomgeving. Daaruit is de conclusie getrokken dat RFID toegevoegde waarde kan hebben voor patiëntveiligheid, logistieke efficiency en transparantie. Een ander voorbeeld van een veelbelovende toepassing betreft het betalen met de mobiele telefoon, die, voorzien van RFID-technologie, het contactloos uitwisselen van betaalopdrachten op korte afstand mogelijk maakt.

---

[1] TK 30800 XIII, nr 5
[2] RFID. Veelbelovend of onverantwoord? Bijdrage aan de maatschappelijke discussie over RFID. College bescherming persoonsgegevens, Den Haag, oktober 2006.
[3] Handelingen 2006-2007 nr. 15, pag. 1079-1087

Bezoekadres		Doorkiesnummer	Telefax
Hoofdkantoor	Telefoon 070-379 6106	Behandeld door	
Bezuidenhoutseweg 30	Telefax 070-379 6154	M. Andriessen	
Postbus 20101	Email f.heemskerk@minez.nl		
2500 EC 's-Gravenhage	Website www.minez.nl	*Verzoeke bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden*	

Gezien de grote potentiële economische en maatschappelijke voordelen en het feit dat veel toepassingen van RFID nog in de kinderschoenen staan, moet de technologie zo veel mogelijk de ruimte krijgen zich te ontwikkelen. De proliferatie van RFID roept echter ook vragen op, die onder meer van privacyrechtelijke aard zijn. Ter beantwoording van deze vragen ontving u eerder de notitie 'RFID in Nederland'. Ik ben van mening dat het zowel noodzakelijk als mogelijk is innovatie middels RFID te realiseren zonder de veiligheid en privacy van consumenten te schaden.

Discussiestuk CBP

Het maatschappelijke debat over de implicaties van nieuwe technologieën zoals RFID wordt gelukkig al lang en intensief gevoerd in tal van nationale en internationale gremia. Ik waardeer de bijdrage van het CBP aan die maatschappelijke discussie over RFID zeer. Het CBP heeft een uitgebreid discussiestuk opgeleverd dat noties bevat die zowel binnen het werkterrein van de bescherming van persoonsgegevens vallen, als daarbuiten. Ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens concludeert het CBP dat het beschermingsniveau van de Wet bescherming persoonsgegevens in het kader van RFID-toepassingen voorlopig voldoende is; het is vooralsnog niet nodig om in het kader van RFID technologiespecifieke aanvullingen te maken op de Wet bescherming persoonsgegevens. Deze conclusie van het CBP bevestigt eerdere aanwijzingen dat geen RFID-specifiek regelgevend kader voor privacy nodig is.

Privacy by design

Het CBP hanteert het begrip 'privacy by design' om aan te geven dat het in het algemeen raadzaam is om in alle fasen van de systeemontwikkeling rekening te houden met de maatschappelijke en juridische eisen die samenhangen met de bescherming van persoonsgegevens. Ik onderschrijf het belang van 'privacy by design'. Ontwikkelaars en toepassers van RFID kunnen zelf veel bijdragen aan de vermindering van privacyrisico's door rekening te houden met privacy-aspecten bij de ontwikkeling van toepassingen en het ontwerp van RFID-systemen. Veel ontwikkelaars brengen zulks momenteel ook in de praktijk. Te denken valt aan chips die zichzelf uitschakelen wanneer een specifiek commando in hun richting wordt verstuurd en aan chips met afbreekbare antenne. Een succesvol voorbeeld van toepassing van privacy by design vormt winkelketen 'Selexyz'. In 2006 introduceerde deze keten van boekhandels 'item level tagging' in de vestigingen in Almere en Maastricht. Alle aanwezige boeken zijn voorzien van een RFID-chip. Deze wordt automatisch uitgeschakeld bij het afrekenen. Bezoekers van de boekhandel worden voorgelicht over het gebruik van RFID in de winkel.

Interdepartementale werkgroep

Ik onderschrijf ook de opmerking van het CBP dat onderling overleg en informatieoverdracht tussen potentiële toepassers, ICT-industrie, wetenschappers, consumentenorganisaties, toezichthouders en overheden kan bijdragen aan het signaleren, verkleinen en voorkomen van (privacy)risico's. Een interdepartementale werkgroep is inmiddels opgericht met deelnemers van de ministeries van EZ, Justitie, BZK, VenW, VROM. De werkgroep volgt ontwikkelingen en risico's rondom RFID, is gesprekspartner

voor het georganiseerde bedrijfsleven en consumentenorganisaties aangaande RFID, coördineert de overheidsactiviteiten op het gebied van RFID en bewaakt gezamenlijk (afgestemd) internationaal optreden.

Normontwikkeling
Het CBP geeft geen eenduidig antwoord op de vraag onder welke omstandigheden een productgebonden gegeven op een RFID-tag een persoonsgegeven is. Er zijn schemergebieden waarvoor normontwikkeling nodig kan blijken te zijn. Voor toepassers van de RFID-technologie is het daarmee niet in alle gevallen helder *welke* verplichtingen zij hebben in het kader van privacyregelgeving. Ook consumenten is soms onduidelijk welke bescherming zij nu precies genieten. Ik volg daarom met interesse de invulling die het CBP geeft aan verdere normontwikkeling en de rol die het speelt in het vergroten van bewustwording, door voorlichting te geven aan toepassers van RFID en ontwikkelaars van RFID-systemen. Het moet de industrie en consument immers altijd helder zijn onder welke voorwaarden RFID-toepassingen kunnen worden uitgerold.

Denktank privacy en nieuwe technologieën
In 2006 heeft mijn ambtsvoorganger in samenwerking met ECP.nl een denktank van experts en belanghebbenden op het gebied van privacy en nieuwe technologieën samengesteld. Deze denktank beschouwt momenteel eigenstandig het juridische kader voor de bescherming van de privacy van de consument en beoordeelt in hoeverre dit juridische kader is toegesneden is op de introductie van nieuwe technologieën zoals nano-technologie, embedded systemen en RFID. De toekomst van de informatiemaatschappij wordt door velen, ook het CBP, bezien in het licht van de ontwikkeling van een ‘ambient intelligent society’, een maatschappij waarbij onze volledige leefomgeving ‘intelligent’ wordt door de integratie van alomtegenwoordige computerkracht, sensoren en (draadloze) netwerken. RFID maakt van deze ontwikkeling deel uit. Ik ben van mening dat de discussie rondom privacy, de bescherming van de persoonsgegevens en consumentenvertrouwen in het kader van deze brede toekomstvisie dient te worden gevoerd, teneinde zowel consumentenbescherming als innovatie middels nieuwe technologieën te kunnen realiseren. Medio 2007 zullen de resultaten van het onderzoek gepresenteerd worden. Ik zal uw Kamer van deze resultaten op de hoogte stellen.

Communicatie Europese Commissie
De Europese Commissie heeft vanaf januari 2006 een uitgebreide consultatie verricht in het kader van RFID. Naar aanleiding van deze consultatieronde heeft de Europese Commissie onlangs de Communicatie ‘RFID in Europe, steps towards a policy framework’ uitgegeven.[4] Ook de Commissie komt tot de conclusie dat specifieke regulering niet aan de orde is. Het introduceren van aanvullende wet- en regelgeving zou op dit moment de ontwikkeling en grote economische kansen van de RFID-toepassingen kunnen belemmeren. De Commissie erkent dat de verdere ontwikkeling van RFID en de verdere uitrol van RFID-toepassingen de rol van ICT als aanjager van innovatie en economische groei zou kunnen versterken. De potentiële economische en

[4] Com(2007)96: Radio Frequency Identification (RFID) in Europe: steps towards a policy framework.

maatschappelijke voordelen die met de verdere ontwikkeling en uitrol van RFID gepaard gaan kunnen alleen plaatsvinden als: privacy en veiligheid zijn gewaarborgd, voldoende frequentiespectrum beschikbaar is, standaardisatie van tags wordt gerealiseerd en effecten op mens en milieu adequaat worden ondervangen. De Communicatie sluit qua thematiek aan op de beleidsnotitie RFID in Nederland, die dezelfde aspecten in kaart bracht.

Privacy en veiligheid
De Commissie richt een RFID Stakeholder Group op, waarin vertegenwoordigers uit de industrie, consumentenorganisaties en overheid plaats zullen nemen. Tegen het eind van dit jaar doet de Commissie aanbevelingen over de manier waarop lidstaten moeten omgaan met de beveiliging van RFID-data en de bescherming van de privacy van de consument. Hierboven heb ik reeds aangegeven welk groot belang ik hecht aan een goede verankering van de privacy van de consument.

Onderzoek
De Commissie constateert dat er nog veel vragen zijn rondom RFID. Binnen het zevende Kaderprogramma wordt er daarom veel aandacht besteed aan onderzoek naar RFID. Op het gebied van implementatie van RFID constateert de commissie dat er in Europa relatief weinig ervaring is. Men stelt voor de ervaringen van grootschalige pilotprojecten te evalueren en te delen. Nederland ondersteunt deze gedachte.

Milieu en gezondheid
De Commissie zal onderzoek blijven verrichten. Ook in Nederland wordt structureel onderzoek verricht naar de effecten van elektromagnetische velden op mens en milieu. Halverwege 2007 worden het Kennisplatform en Onderzoeksprogramma Elektromagnetische Velden en Gezondheid operationeel. Het Onderzoeksprogramma heeft tot doel nationaal wetenschappelijke expertise op dit terrein te creëren, door nationaal hoogwaardig onderzoek te stimuleren dat een duidelijke bijdrage levert aan internationale onderzoeksinspanningen op dit terrein. Dit nieuwe onderzoek heeft daarnaast enerzijds tot doel de vinger aan de pols te houden bij (nieuwe) toepassingen van elektromagnetische velden en anderzijds verheldering te geven over feitelijke effecten van deze velden. Het Kennisplatform gaat een objectieve en onafhankelijke schakelfunctie vervullen tussen wetenschap en verschillende doelgroepen. Het kennisplatform draagt er zorg voor dat burgers en professionals van publieke en private partijen, onafhankelijke, betrouwbare en actuele informatie kunnen verkrijgen. Het Kennisplatform en Onderzoeksprogramma kennen een gezamenlijke klankbordgroep waarin diverse maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd zijn. Uw Kamer zal over de het operationeel worden van het Kennisplatform nader worden bericht.

Standaardisatie
De Commissie wil zekerstellen dat de Europese belangen van veiligheid en privacy in het standaardisatieproces zijn geborgd. Onduidelijk blijft of deze ‘requirements’ binnen Europa nu echt adequaat op orde en geharmoniseerd zijn. De Commissie gaat een "core group of experts" samenstellen en witte vlekken op dit gebied vaststellen. Op het gebied van internationale interoperabiliteit buiten Europa is het ambitieniveau van de EC

onduidelijk: enerzijds streeft de Commissie naar wereldwijde interoperabiliteit met de buitenwereld, anderzijds naar een internationale dialoog teneinde nut en noodzaak van samenwerking in het kader van standaardisatie in kaart te brengen. Ik zal de Commissie vragen om verduidelijking terzake.

Tot slot

Een maatschappelijk debat over de implicaties van nieuwe technologieën zoals RFID acht ik als gezegd noodzakelijk en belangrijk. Op het gebied van RFID wordt het debat gelukkig al lang en intensief gevoerd in tal van nationale en internationale gremia. De overheid heeft in dit debat mede de taak om bewustwording onder consumenten en MKB te stimuleren. Ook de Europese Commissie merkt op dat de bewustwordingscampagnes richting consument onderdeel zouden moeten zijn van het beleid. Ik sluit mij bij dit advies aan: consumenten en MKB-ers moeten op eenvoudige wijze over voldoende kennis kunnen beschikken een afgewogen oordeel te vormen over de voor- en nadelen van de implementatie van RFID. Ik steun en voer daarom bewustwordings- en voorlichtingscampagnes richting MKB en consumenten via ECP.nl, RFIDplatform Nederland en Mediaplaza.

Resumerend onderneem ik de komende maanden een tweetal acties. Bewustwordings- en voorlichtingscampagnes richting MKB en consumenten worden opgezet via ECP.nl, RFIDplatform Nederland en Mediaplaza. De Kamer wordt dit jaar geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek van de denktank ‘privacy en nieuwe technologie’. RFID maakt innovatieve toepassingen mogelijk in verschillende marktsectoren en maatschappelijke sectoren. Ik zal de ontwikkeling van RFID-toepassingen nauwlettend blijven volgen.

(w.g.) drs. F. Heemskerk